

успішності для молодших школярів актуальними є вольові властивості (особливо дисциплінованість), зовнішня і змістовна сторони процесу навчання, взаємостосунки з оточуючими (переважно з ровесниками). Актуальними компонентами Я-образу молодших школярів усіх років навчання є також мотивація навчальної діяльності, взаємовідносин з сімейним оточенням, а також така вольова якість як самостійність.

Список використаних джерел

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс – М. : Прогресс, 1986. – 422 с.
2. Жигайло О. О. Внутрішня позиція як умова розвитку самосвідомості молодшого школяра. / О. О. Жигайло // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. Т. VIII, вип. 4. – К., 2006 – С. 328-334.
3. Кирейчева Е. В. Результаты изучения взаимосвязи между структурными компонентами Я-концепции / Е. В. Кирейчева // Гуманітарні науки. – 2004. – С. 116–122.

ГОНЧАРУК К., ДЖУРА М.,

студенти групи ПС-61м

Вінницького інституту Університету «Україна»

ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ МОЛОДІ ДО ШЛЮБУ

Дослідниками відзначаються деякі несприятливі явища, що відбуваються в сім'ї в даний час, такі факти, як зниження рівня народжуваності, збільшення кількості розлучень та неповних сімей, руйнування сімейних цінностей, ослаблення мотивів створення сім'ї, поширення асоціальних стосунків у сім'ях. З метою усунення цих негативних явищ необхідний пошук шляхів зміцнення інституту сім'ї та формування у молодого покоління готовності до сімейного життя. Підготовка студентської молоді до сімейного життя виключно важлива як для своєчасного створення сім'ї та виховання дітей, так і для зміцнення сімейних стосунків. Недостатня готовність студентської молоді до сім'ї та шлюбу значно гальмує як індивідуальний, так і суспільний розвиток. У зв'язку з цим існує потреба у виявленні та всебічному вивченні чинників, що обумовлюють готовність студентської молоді до сімейного життя.

Проблеми сім'ї завжди були в центрі уваги педагогів, психологів, соціологів. Певний внесок у вивченні інституту сім'ї та шлюбу внесли Т. В. Андреева, І. В. Гребенніков, В. Сатір та ін. Проблема підготовки молоді до шлюбу, питання формування сімейних стосунків, типології функцій сім'ї досліджувалась у роботах І. С.

Волги, Т. В. Говоруна, І. С. Голода.

Цілісне розуміння готовності до сімейного життя неможливе без знання чинників, які її обумовлюють. На основі проведеного аналізу наукової літератури з даної проблематики, всі фактори готовності студентської молоді до створення сім'ї можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні чинники. До першої групи, де розглядаються внутрішні чинники, відносяться: мотиви вступу в шлюб, психологічна сумісність партнерів, шлюбно-сімейні домагання, особливості темпераменту, відповідальність, емпатія. У другу групу, тобто в зовнішні фактори, включені: характеристики дошлюбного спілкування партнерів, матеріальне становище партнерів, вплив батьківської сім'ї, вищого навчального закладу, засобів масової інформації.

Першим внутрішнім чинником готовності студентської молоді до сімейного життя, який варто розглянути, є мотиви, що спонукають її до шлюбу. Мотиви створення сім'ї необхідно розглядати не як короткочасний душевний порив, а як тривалий процес, в результаті якого погляди, установки і орієнтації, що сформувалися в певній обстановці, спонукають людей до активізації своєї діяльності в напрямку задоволення своїх соціальних та природних потреб у шлюбі. У цьому випадку можна зробити висновок, що чим вище ступінь зрілості поглядів і установок на шлюб, тим вище і соціальна зрілість породжуваних ними мотивів вступу в шлюб. У сучасній психології розрізняють три мотивації на шлюб у молоді: мотивація на сам факт шлюбу, мотивація на певний тип шлюбу, мотивація на певну людину. Щодо психологічної сумісності партнерів, то вона є найважливішою умовою стабільності і благополуччя подружньої пари.

Іншою властивістю готової до подружнього життя особистості є прийняття на себе відповідальності за своє життя, за свою сім'ю, за своїх близьких. Поняття «локусу контролю» характеризує схильність людини приписувати відповідальність за результати своєї діяльності зовнішнім силам (екстернальний, зовнішній локус контроль) чи власним зусиллям (інтернальний, внутрішній локус контроль). Саме локус контроль є одним із провідних факторів, що визначає психологічну зрілість, самоповагу і самостійність особистості, які, у свою чергу, характеризуються усвідомленням та взяттям на себе відповідальності за власне життя, взаємини, партнера, за дітей [1, с. 37]. Емпатія є важливим чинником психологічної готовності студентів до шлюбу, що забезпечує міцність емоційних взаємин подружжя [12, с. 9].

Розгляд зовнішніх чинників готовності студентської молоді до сімейного життя треба розпочати з характеристики дошлюбного

спілкування пари. Дошлюбний період – дуже приємний час, багатий на позитивні та емоційно насичені враження, який має велику психологічну значимість для благополуччя майбутнього подружжя. Основними психологічними завданнями цього періоду є формування реалістичного бачення партнера і прийняття його з усіма достоїнствами та недоліками, накопичення спільних переживань та вражень, пізнання одне одного, перевірка прийнятого рішення одружитися [4, 37 с.]. Щодо матеріального становища шлюбних партнерів, то сучасні економічні проблеми українського суспільства залишають молоді мало шансів на оптимістичне ставлення до свого майбутнього і багато сумнівів щодо можливості його матеріально забезпечити. Невпевненість у спроможності забезпечувати сім'ю часто гальмує її створення чи розширення. Сьогодні молодь значною мірою засворює ролі й правила поведінки з телевізійних передач, фільмів, журналів, книг та інших засобів масової комунікації. Символічний зміст, представлений у цих медіа, впливає на процес соціалізації, сприяючи формуванню певних цінностей і зразків поведінки. Можна вважати встановленим фактом, що перегляд телепередач серйозно впливає як на моральний розвиток молоді, так і його соціальну й статеву ідентифікацію.

Таким чином, психологічна готовність до створення сім'ї є складним психологічним утворенням, що детерменується багатьма взаємопов'язаними чинниками. Всі фактори готовності студентської молоді до створення сім'ї можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні чинники. До першої групи, де розглядаються внутрішні фактори, відносяться: мотиви вступу в шлюб, психологічна сумісність партнерів, шлюбно-сімейні домагання, особливості темпераменту, відповідальність, емпатія. У другу групу, тобто в зовнішні фактори, включені: характеристики дошлюбного спілкування партнерів, матеріальне становище партнерів, вплив батьківської сім'ї, засобів масової інформації та вузу. Складна взаємодія цих чинників визначає, наскільки успішно буде складатися сімейне життя та наскільки гармонійними будуть взаємини у майбутнього подружжя. Перспективним напрямом дослідження у цій сфері є дослідження рольових очікувань та шлюбно-сімейних домагань у студентської молоді.

Список використаних джерел

1. Денисенко А. О. Психологічна готовність старших підлітків та юнацтва до подружніх взаємовідносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / А. О. Денисенко; Південноукр. держ. пед. ун-т ім.

К. Д. Ушинського. – Одеса, 2003. – 17 с.

2. Кляпець О. Я. Підготовка молоді до подружнього життя: Методичні рекомендації / О. Я. Кляпець, Т. О. Ларіна. – К. : Міленіум, 2009. – 104 с.

3. Левицька Т. Л. Розвиток психологічної готовності студентської молоді до створення сім'ї: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.09 / Т. Л. Левицька; Національна академія державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2009. – 20 с.

4. Шнейдер Л. Б. Семейная психология: учеб. пособ. для вузов / Л. Б. Шнейдер. – Изд. 3-е. – М. : Академический проект; Екатеринбург : Деловая книга, 2007. – 736 с.

***ЖИВЕЛЮК Я.О.**, студентка групи ПС-61м,
Вінницького інституту Університету «Україна»
науковий керівник: В.О. ЯРЕМЧУК,
викладач кафедри психології
Вінницького інституту Університету «Україна»*

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ

Проблема наркотичної залежності є однією з найбільш гострих проблем сучасної психологічної науки. Протягом останніх років кількість молодих людей, які вживають наркотики, значно зросла. Цей факт зумовлений як соціально-економічною кризою, що затяглася в Україні, так і низкою інших чинників, зокрема вихованням дітей в умовах неповної родини, бездоглядністю, несприятливим впливом дисфункційних сімей, де є зловживання алкоголем, відхилення у розвитку вищої нервової діяльності тощо.

Особливості поведінкових порушень, у тому числі в результаті зловживання наркотичними речовинами та алкоголем представлені низкою праць М.Й. Боришевського, О.Ф. Бондаренка, В.Я. Гіндікіна, П.П. Горностай, С.В. Дворяка, Е.Г. Ейдемільера, І.С. Кона, А.Є. Лічка, Н.Ю. Максимової, В.Д. Москаленка, В.М. Синицького, В.В. Синьова, Т.С. Яценко та інших.

У психологічній літературі узалежнена (адиктивна) поведінка розглядається як форма девіантної поведінки, тобто такої, що виходить за межі офіційно встановлених або фактично сформованих соціальних норм і шкодить як людині, так і суспільству [4, с.154].

Опираючись на дослідження науковців, ми вважаємо, що узалежнена поведінка є виявом бажання змінити свій психічний стан в